

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fîla acelu'a va efi de trei ori pe luna, in 10.20.30-a de pona la regulare; era de a-isi in colo o data pe septimana, ca si pona acloa: Marti ser'a. — Prenumeratiu nile se primescu in tote dilele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fl. pre 1/2 de anu 3 fl. pre unu trimumu 1 fl. 50 cr. era pentru strainetate: pre anu 8 fl. pre 1/2 de anu 4 fl. pre unu trimumu 2 fl. in v. a.

Tote siodieniele si banii de prenumeratione sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului: Aradu, strat'a Teleki, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia, si 30 cr. tace timbrale. Unu esemplariu costa 15 cr. si se pote capeta in librari'a lui M. Klein jun d'in Aradu.

Capitanulu Pavelu.

— Capitane, Pavele,
Unde-ti lasi catanele?
— „La Gherl'a, mai prostule!”
— Capitane, Pavele,
Nu-ti lasa catanele,
Ca-su recrute tenerele,
Te vei stinge fore ele!
— „La O-rade sunt mai multe,
„Si orbi'a li se 'mpute;
„Merge voiu, le-oiu regula
„Si splendidu le-oiu reforma.”
— Capitane, Pavele,
Vrui sa ducu — — —, der hai de de!
Du-te, du-te, fii vioiu;
Der sa nu-ti uiti neci de noi!!

Vragitoriulu.

— Comedia de la sate. —

Motto: Unele muieri
Sunt siode la crezi:
Li e mai usiora
Beat'a animiora,
Deca potu tienè
— Pe ascunsu asiè —
Cate unu amantu,
Pe langa barbatu. — —
Er unii barbati
Se facu — „Necurati!”

Uic'a Petrea se dusesse de a casa „pe trei dile” nu sciu unde. Si totu-si, elu veni in ser'a dilei acelei'a 'n a-poi. Asiè se intempla cate o-data!
Era intunerecu tare — candu ajunse; nu-si potea vedè omulu neci macar vîrvulu nasului. A-poi naic'a Nast'a, soc'i'a lui, abiè mi-lu lasa in casa. Bagu sema, nu voia sa creda ca e — Petrea ei.
Bagu sema dera . . . !

— Der ce facusi de me tienusi atata vreme a fara? — intrebà Petrea — intrandu.

— Adormisem, — response Nast'a lui.

— Buna ser'a, bun'a mea!

— Multiam, sufletulu meu, Petre.

— Der ferestrele pentru ce le astupasi cu tió-lele acestea?

— Mi-a fostu uritu — fiindu numai singura.

— Ai dreptu sa-ti fia; ca-ci asiè intunerecu n'am mai veditu de-candu mi-oru crepetitu ochii. A-ci se deschise usi'a chilie, si intrà pe ea unu strainu.

— Sa dee Ddieu bine si ser'a buna in cas'a dumnevostra! — dadu binetie strainulu.

— Cu bine ai venitu, cu bine sa traiesci! — ii multiam Petrea.

Nast'a asiè se uità la str'inu, ca gain'a: numai cu unu ochiu

— V' asi roga, sa-mi dati conacu pe nopte; ca-ci mi-su unu drumariu sormanu.

— Conaculu e de la Ddieu; a-poi si tu poti inchepe in elu, — deca esci omu de omenia.

— O Dómne! tu vedi anim'a mea, si sufletulu me celu dreptu.

— No, a-poi siedi, — deca te aduse Ddieu pe la noi.

— Ca — Dieu — eu siedu. Mi-su ostenitu si obositu. Vinu de parte. Si — a-nume la dumnevostra am venitu!

— La noi!? Der ca noi neci nu te cunoscemu!

— D' a-poi ca — cunosca ve Ddieu, — der neci eu nu ve cunoscu. Inse am auditu, mi-s'a spusu, ca . . . , ia . . . la . . . dumnevostra in casa s'ar fi incubaritu unu puiu de dracu!

— Unu puiu de dracu!?

— Ahm, — facu-mi sfaut'a cruce!

— Dómne apera sî feresce! — Cine-va te va fi facutu prostu pe dumneta cu acést'a, éra dumneta vrei sà ne faci pre noi . .

— Ba, nu Dieu. Inusú draculu mi-a facutu de scire, sî mi-a disu, cà: elu s'ar duce in iadu, séu in pustietàti, dér nu póte fore ajutoriulu meu.

— Vai do mine! Nu glumesci omule?! — Maic'a mea ce me facusi!

— Ce folosu am sà ve infricu, séu sà facu vorbe góle in zedaru.

— A-poi déra acum'a numai . . de aceea venisî, ca sà-lu ajuti sà iésa? — Maica sfanta! fii cu noi sî cu eas'a nóstra!

— Da, venii sà-lu scotu. Sî ilu sî scotu indata. Dér — placa-ve la mésa! Poftimu! Mai 'nainte trebuie sà ve dau de cina!

— Ce 'ice asîè!? De cina! Inse mi-se pare cà dumneta neci straitia, neci vase, n'ai la dumneta!

— N'am! Inse uitati-ve in cóci! Bót'a acést'a scie face tóte, indata, càtu ai bate in pàlmi. Cà-ci eu sum — **vragitoriu vestitu.**

Pe Nast'a mai cà nu o prindeau frigurile. Petrea se uitá la bóta, ca la insusi Isusu Hristosu!

Drumariulu incepù a face nisce semne in vezduhu (in aeru) cu bót'a, sî cu manile. Siopotî nu sciu ce. Schipi in tóte patru cornurile lumii. Dîse unu „Tatàlu nostru.“, Sî 'sî facu cruce. A-poi incepù a aretá cu bót'a:

— Ici la capulu patului — sub pierine — in paie este unu olutiú cu rachia de prune, de cea buna. — Colo dupa cuptoriu — sub ciurulu cel'a, in care clocesce cloti'a ceea, — sunt nisce pui fripti. — Ici'a sub patulu ast'a este o placinta sub o sita. — In lad'a ast'a sparta de ici'a éca — este nisce ratota. — In tinda, in cuptoriu, este, trebuie sà fia, unu ciortoiu plinu cu vinu — Cauta numai, draga gazdaritia, sî a-poi aflandu-le: ada-le numai pe mésa — — fore neci o téma!

Nast'a n'avù încàtràu, ci mersè; sî — aflá tóte asîè pe cum i se spusese de vragitoriu. Le puse pe rondu pe mésa; dér beat'a de ea: nu mai scia de capulu ei! . . .

La Petrea mai cà nu-i esiau ochii d'in capu, — asîè se inholbá la tóte; se uitase cu gur'a deschis'a; perduse graiulu sî — duhulu.

— Sà siedemu acum'a la mésa sî sà cinamu; cà-ci altcum, fore cina n'am putere neci eu a-supr'a diavolului! — dîse a-poi vragitoriulu, ca sà-i mai aduca la sine-sî.

Sî vrendu ne vrendu: se punu, sî Nast'a sî Petrea, la mésa.

Beura 'nainte rachia. A-poi mancara. In urma inchinara cu vinulu.

Drumariulu asîè inghitiá d'in tóte, ca unu cocos-tîrcu. In sfersitu le dîse:

— A-poi sà ve fia de bine sî spre sanetate cin'a! Acum'a deschidetî ustle. Sî indata veti vedè pre **Bata-l-nóa-tàmài.**

Petrea, mortu de diumetate, deschise usile. Nast'a tremurá ca frundi'a 'n plop!

Vragitoriulu se sculá, sî facù cruce de 3. ori, sî, luandu-sî o fatia cucernica, dîse:

— Dómne ajuta! sî fii cu noi cu toti. A-poi incepù a vragí asîè:

Esî drace, de sub patu:

Cà-ci — éca — noi amu cinatu,

Sî te cara

In a fara!

Sî sà nu mai vini p'a-ici,

Cà-ci de vini: te iau la briciu! —

Dér te cara

Pr'in hotara! ! . . .

Draculu, adeca puiulu celu de dracu, se scormoní sî esî de sub patu; totu erá plinu pe capu de pozdàri, pe spate de càlci sî drugàlái; sî erá — bata-lu sfant'a troitia! — **erá in piele de omu inpelitiatu** Esî sî se ca mai duse la intunereculu noptii.

Nast'a se facuse lesfnata pe unu patu. Petrea incremenise dupa mésa pe unu scaunu Sî candu-sî venira éra in ori: — dusesse draculu sî pre vragitoriu, cà-ci nu-lu aflara nicairea. — — —

* * *

(Vragitoriulu drumariu a fostu unu vecinu straformatu in necunoscutu, care a fostu panditu tóte faptele Nastei pe o gaura, d'in podulu casii.

Sî Nast'a de aceea tienù asîè multu pre Petrea si a-fara candu veni; cà-ci trebuì sà ascunda mai 'nainte beuturile, maucarile sî pe — draculu de dragutiu. Sî Petrea tocmai atunci se sgodí a casa, candu iubitiu inca neci de diumetate nu se dragostisera, sî neci nu se apucasera de — cina.)

* * *

Petrea a-poi totu de un'a sî-facea cruce — candu-sî aducea a-minte de nóptea aceea intunecósa de atunci.

— Mi aducu a-minte, ca pr'in visu: draculu acelu inpelitiatu tare bine semená pe chinezulu (judele, primariulu,) nostru. — Asîè povestiá elu, ludulu de elu! . . .

Éra Nast'a de atunci incóce nu mai ambla dupa — **draci!!**

p. h. c.
d'in Buziasú.

Gur'a intieleptului.

Pr'in ce se asémene busunariiele cu lun'a? — Pr'in aceea, cà sî elesunt in fia-care luna o data pline, o data góle sî candu nu se gasesce p'rin busunarie neci unu banu chioru celu pucînu, atunci e intunecime de luna, inse visibile

Anim'a unei femei e unu ce singularu, e ce-va care sémena cu unu stabilimentu postale: mai antaiu priimesce scrisori, a-poi pachete, sî in fine pe intregulu pasageriu. De multe ori inse, indata-ce priimesce pre pasageriu, ilu tramite retour cu scrisori sî cu pachete cu totu!

In cea mai mare parte priimesce numai pasageri francati, dér recomandati nu trebuie sà fia, pentru-cà la femei, barbatii, cari voru fi recomandati, sunt — mai pucînu recomandati!

Dupa „Roman'a libera.“

Ciocanu Gavrila,

in virtute la munda'r'a Mariutia.

Hoi neica Marintia! e dă-mi unu ciocanu de rachia, să beu, ca să-mi trecă de necasu, că tare su amaritu de ceea ce am vediutu in orasulu Bancu'ta.

Ce gandesci neico! unu dascalu, o lumina ce lumineza pe celu intunecitu la minte, a vrutu să scôta d'in biserica pre nădrăgari, adica cum li dice Dniului pre „sodrigaitie“ și „stompndri.“

Ei tiucu-ti gur'a Diale neico! asîe dascalu e acel'a, ca-sî care n'ai mai vediutu! — Cum si nu, candu elu se lauda 'naintea poporului, că elu e rescuatoriulu lui! Asîe Dieul ba chiaru rescuatoriu, dăr nu numai a ômeniloru, ci si a pesciloru! — Să-lu fii vediutu neico Luni dupa Craciunu, pe la 3—4. césuri dupa miediulu noptii, cum — prindea la pesci intr'unu podrumu cu apa a unui omu d'in orasfu, sarindu depe puntea d'intre buti candu in dôue candu in patru petiôre in apa candu adica vedea câte unu poha pesce, a-poi in locu de mregia intrebuintiâ peleri'a si fundoiulu nădragiloru. . . . Audi neico! de l'ai fi vediutu atunci, in data ai fi fugitu la elu, să-lu saruti o-data, asîe eră de frumosu; că-ci prindiendu la pesci si bendu la zama, asîe s'a ostenitu sormanulu, de curgea ap'a vale depe elu.

Dăr lasa, că ti-lu aducu o-data a-ici in birtu; a-poi să-lu vedi, că par că suntemu — frati — Dăr „mégis“ îi mai omu decâtu mine, că-ci elu deca 'lu saturi de vinu si rachia: asufulca pe maneci; a-poi asîe 'ti multumescce, că te scôte a-fara d'in birtu, si câte o auditu si invetiatu in catania, tôte ti-le gramadesce pe méaa! Bagsém'a elu gandescce, că el e celu mai mare vitézu de birturi.

Oho! neci eu nu me voiu lasá lui cu un'a cu dôue.

Chiaru de aceea mai dă-mi unu ciocanu de rachia, să inchinu in sanatatea fratelui meu dascalu, ca să pôta scôte d'in biserica nu numai „sodrigaitiele“ si „stom-

pendri,“ dăr si pre pop'a; că altcum mi-se pare, că o si prăbali-o, că-ci tare îi lesne vinulu in Bancu'ta. A-poi si dascalasțulu meu intru atăt'a s'a luminatu in cătu de insufletitu ce eră, s'a pusu, drag'a mea cea buna, si in diu'a de ajanulu Craciunulu a inceputu vecerni'a singuru fora popa, — adeca, scii, elu se credea că fi si popa a-poi cantandu intr'atăt'a se ridicase intre cherovimi si serafimi, încātu abiă a observatu pre pop'a intrandu; carele a-poi, spunendu-i verde o predica, ilu vrăgi éra-si între dascalii cei moritori

Dăr mai dă-mi unu ciocanu de rachia, c'a-poi 'ti mai spunu ce-va. — Vedi, asîe. — Scii neico, cum si ce complimente face fratele meu de cruce, vrui să dîcu de betia, dascalulu, preotiloru? — Sciu, că-i dice: ba! — No, asculta déra, să-ti spunu eu. D'apoi, precum am auditu eu cu urechile mele, la o pomana de cea mai alésa, unde erau 3. popi, candu fratele meu, dascalulu, — dupa ce s'a insufletitu bine de spirtulu, ce imparte sciinti'a multoru limbi, — nu potea vorbi cu mintea rece, se sculă si dîse preotiloru: „Au mance-ve ametulu, sfinti parinti!“ — Audisî neico! Est'a-o omu cu curagiu! Pôte, nu s'a teme neci de vladiculu. Asî scî să-ti mai dîcu de elu, dăr nu-ti spunu asta data mai multe, că nu le asî gată pone pe séra. Fia-ti destulu acu deodata atăt'a; că si eu am beutu destulu: câte ponturi am dîsu atâte ciocane am beutu. Asîe oi face si 'n altu rondu!

Éra acum remai cu Ddieu neico, că eu me ducu să me radu, dóra se va indragi fratele meu, dascalasțulu dracului, si mai tare in mine.

Sluga plecata poftescu neico!

? . . . ! . . .

Càrti sî solii.

Tisztelt Gura-szatului barátom!

Iâre trecut mult vilåg gye vreme, cum jo nu szkrisz la tyine on tudositás, ká tu sze poatye vegye: kum máj éli vilågát régi barátod Pista. Dár sze nu gingyi, édes barátom, kum jo talán ujtát gyela tyine si gyin alá okból nu tudósluit; ke jo nu potye sze ujtám la tyine, kind binye sti ke tu jészte la minye földi sî régi binye ismerős, sî mult zilye bun mulatuit noj barátságosan gye kind járe vinyit szusz a magyar konstitutio sugára, kare ducse mult boldogság lá voamenyi kare teleueste la szt. István koronája alatt. Ajesztá konstitutio dusz mult binye sî pe voj rumunyi sî dát határtalan szabadság, kum sî voj poatye sze zamelui lá magyar ország polgárai sorába. Altu mult akadály gataluit la minye gye nu szkriszám, ke mult foszt elfoglalva ku korteskedés la fost követválasztás sî trebuit dá multzi bányi, sî facse mult tisztelet lá választok, ká sze alezse la minye követ, sî avut mult mult kiadás, pine dáke sikerült ká si jó sze poatye fi követ, sî sze potye vinyi acsi la Budapest. — Most tehát örvendem, ke potye szkrie la tyine gyela országgyűlés, numai csak sajnálattal trebui sze kinyilatkoztatli, ku őszinte tzinyere gye in apoi, kè mare szomorúság sî háborgatás okozluit la noj országgyűlési követek sî la miniszterium sî la domnyi gye la Budapest sî la tot magyar nemzet acselá merész, lépés cse fakut máre oláh vladica vost gyelá Bláz sî gyela Nagyszeben ku nyugtalan intelligens dákorumunyi, kare mérsz la Bécs, sî fekut hír la nagy vilåg: kum noj fácsé lezse, ka voj sze vatze magyar nyelv, sî noj facse nyomasztás la idegen fajok, cse teleuesce la magyar ország.

Nagyon csodálkozom, édes barátom, kum nu vre voj sze pringye szusz ku mintyá, cse bun haszna sî előmenetel fi la voj, dake vatzáz magyarul, *ala lyimba kum beszédut sî Dumnyezó la paradicsom ku Adám*, ós apánk. Sajnálom ke voi rumunyi, nu vre sze fi engedelmes la magyar urak, kare azsudám acsi la Budapest, ke sze facse la tzará boldogság sî ducse üdvös törvény, sî vre cum sî voj rumunyi sze nu rumunye proszt, sî sze facse la voj művelt „magyar polgárok,” sî voj sze fi engedelmes la magyar kormány sî sze pleká la magyar törvény. — Azon légy tehát, fratyé barátom, dake tu kapetá ajesztá a mnyo szkriszore, tu sze facse adunatura sî gyűlés gyela toz rumunyi, káre jesztye csendes sî jámbor sî nu jesztye lázító, sî sze szpunye: kum nu trebe sze kregye voj la ala hóbertos sî gondatlan intelligens, kare vre facse lázítás la poporulu, sî szkula a magyar nemzet ellen sî facse háborgatás la közcsend sî békesség. Voi trebue sze facse apoi ellenóvás la jei sî la noi sze dá bizalom sî sze alegedui, ku cse da noj, ke noj mindig purtát mare gind lá szeracsi rumunyi, ká sî jei sze vatze imba noszt sî sze fi sî ei aslé *magyar ember cum noi*. . . Fontolueste numai édes barátom: kum potye fi sî voi domnyi — sî kum poatye kintá poptyi vosti la beszerika sî kum fi honvéd oláh fisor, sî kum fi la voj falusi bíró sî notarius sî adószedő, — dáke nu toz vatze elébb magyar nyelv, kare jesztye hivatalos lá egész magyar vilåg. Tu jeszte értelmes sî potye vegye binye lontru — sî potye megérteni velük, ke voi rumunyi numai csak ásá potye fi boldog sî megalégedett, dáke alegedui ku cse dám noi, sî dáke fi rokonszenvú sî szívelui la dicső magyar nemzet, — sî voj toti pótye vegye: kum noj fácsé egyenlőség sî dá la voj maj mult gyekit ádermélui voj tisztá sî fácsé lá voj sî honvéd sî követ la országgyűlés sî lászám sze beszédut limb'a noszt. — Jo acsi traí binye, numai csak nu zsunzse a napi díj, ke aics jészte mult multság sî nagy paráde, sî

trebui facse mult kiadás lá kávéház, sî la színház sî la szoári. Dake tu purtá bine sî ku siker plinyi cse szkrisz jo, apoi facse kormány sî la tyine követ la jövő országgyűlés.

Addig is maradok

régi barátod:
Pista, követ.

ANEGDOTE D'IN POPORU.

Iuainte de ast'a cu vre o 20. de ani unu tiganu d'in satulu Sigmundhazu (a-própe de Aradu) se innecase in Muresiu.

Audindu nevést'a tiganului de acésta veste supà-ratiósa, se luà plangendu pe malulu apei in susu, sà-lu caute. Càti morari, luntrasi sî lopàtasi aflà in calea ei, pre toti de a rondulu ii intrebà:

— Nu cumva ati vediutu pre barbatulu meu innecatú? Ómenii inse ii respunsera:

— D'a-poi, muiere buna, cauta ti-lu pe apa in dtosu, cà intr' a-colo l'a fi luatu ap'a cu sine, dér nu in susu.

— Ba nu sî nu, — respunse tigan'a intristata, — ci pe apa in susu am sà-lu afiu; cà-ci dragulu de elu erá omu tare cu minte sî pentru aceea in tóta viéti'a lui elu totu inainte mergea, — neci o-data in a-poi! (§.)

De pe la cas'a satului.

Acelor'a cari nu si-au reinnoitu inca abonamentele loru:pe acestu nou triloniu, cu nrulu de facie li se opresce tramiterea diariului.

„Judecãtului cu pãrulu cretãu“ in S. Ceru notificarea pretiuitãlui nume cãtu pentru redactã, cà-ci in viitoriu numai astãfelu voiu potè reflectã la operatelu DTele. Recomendu mai multa obiectivitate. „Nomina sunt odiosa!“

Dlul P. J. in *Hodon*: abonamentulu de unu triloniu inregistratu, nrulu tramisu. Unde si cine e cela-l-altu, care mai are sã vina? Salutare!

Dloru T. sî B. in *Hatiegu*: amesuratu dorintei Dvóstre vi-am pusu diariulu in cursu, sî vi-am tramisu nrulu 6 d'in care veti binevoi a adã, cà costulu abonamentului pe 1/2. anu este 3. flor.

Dlul G. F. in *Pancol'a*. D'in cauza, cà s'a fostu agramaditu multu materialu de pr'in tóta partile, nu s'a potutu mai corendu. Fiindu astãfelu treb'a, la cererea DTele si „a-colo“ o voiu aperã-o. Abonamentulu betranului a espiratú; ar trebui sà-lu reinnoiesca!

PUBLICATIUNI TACSABILI.

2.

6-6.

Negutiatori'a

la

„mãfi'a nãgra“

ca lãsa

FRANCISCU sî EDUARDU TONES

d'in Aradu, in piat'a principale, si-recomenda stabilementulu ei bine aprovisionatu cu d' al'de droguele, bacanti, specerii, articuli de coloratu, farine de vapóre, sementie pentru economii sî gradine, papire sî feliu de feliu de alte recuisite de scrisu sî cu ape minerali totu de-a-un'a prospete.

Tóte aceste cu pretiurile cele mai eftine.

Comandele d'in provincii le efectuéza la momentu pr'in posta, punendu in contu dupa fia-care statiune numai portulu de eruceri 33. lá o greutate de 5 chilo.

Proprietariu, editoriu sî redactoru respunditoriu: **Mircea V. Stanescu.**

Cu tipariulu lui Stefanu Gyulaí in Aradu.

Spec. Dum. Franciscu H. Longinu avocat.